

BILTEN KIP Juli 2004

Ovaj bilten je objavljen radi potpunijeg upoznavanja sudstva sa aktivnostima KIP. Ova publikacija je podeljena sudijama i tužiocima na Kosovu. Mesečni bilten KIP sada sadrži članke pripadnika KIP koji se tiču stvari od interesa za sudije i tužioce koji rade na Kosovu.

Jedna godina uredbe o zaštiti porodice protiv porodičnog nasilja – jednodnevni seminar sa produženom diskusijom.

Dana 5 Maja 2004 Kosovski Institut za Pravosuđe održao je jednodnevni seminar o Zaštiti protiv porodičnog nasilja. To je bio drugi seminar nove uredbe 2003/12 posle prvog seminara koji je bio održan u novembru prošle godine. Otada na mnoga pitanja su dati odgovori i neki problemi su bili rešeni u svakodnevnoj sudskoj praksi.

Nakon diskusije o nekim usporedbama sa Evropskim i Američkim zakonodavstvom izloženih od strane Dr. Horst Proetel, Sudskog Trenera KIP, i Annette Williams, pravnog savetnika američkog odeljenja pravde, postupak shodno uredbi objašnjen je od strane predsednika Okružnog suda iz Prištine G.Anton Nokaj i pitanja koja se odnose na krivična dela porodičnog nasilja bila su razjašnjena od strane G.Rushdi Berisha,advokata iz Prizrena.

Nakon predstavljanja puno vremena je bilo posvećeno diskusiji.Ovu priliku su pozdravili i svesrdno

iskoristili učesnici seminara koji su predstavili svojim kolegama različite slučajeve iz njihove sudske prakse. Za vreme ove diskusije izdovijli smo sledeća pitanja:

I. Član 5.3 – kompetencije okružnog suda u preispitivanju žalbe za zaštitnim nalogom.

Ukoliko je neki slučaj razvoda nerešen pri okružnom sudu (shodno ZBPO) da li je ovaj sud kompetentan za preispitivanje žalbe i izdavanjem zaštitnog naloga shodno članu 5.3?

U ovom odeljku 5.1 izričito se kaže da je opštinski sud kompetentan, neki od učesnika smatrali su da član 5.3 neposredno podpada pod kompetenciju Okružnog suda. Raspravljalo se o tome da ove kompetencije posredno podpadaju pod kompetencije vrhovnog suda imajući u vidu žalbe protiv zaštitnog naloga,koji nikako nemože da bude po volji zakonodvca.

Dalje član 5.5 je izazvao neke konfuzije u tom pogledu. Mnogi učesnici su zaključili shodno ovoj

odredbi da sud koji izdaje zaštitni nalog je takođe kompetentan da sudi kršenju zaštitnog naloga shodno članu 15 (pogledaj poglavlje II). Pretpostavka da je ovo ispravno, moguće je da okružni sud snosi odgovornost iako shodno zakonu redovnih sudova, za ovakvo krivično delo sudi se pred opštinskim sudom. Ipak su drugi učesnici obrazložili da je u ovim slučajevima kompetentan okružni sud. Član 5.3 izričito kaže da ovaj sud treba da bude nadležan.

Kao osnovni princip upotrebljena je reč "treba" umesto "mora" – ne samo u pravnom kontekstu. Samo izuzetne okolnosti opravdavaju izuzeće. Zato nadležnost suda nije prepuštena slobodnoj oceni niti sudije niti žalioaca.

Moguće kompetencije okružnog suda bile su podržane od strane Dr. Horst Proetel, sudskog trenera KIP koji je izjavio da je ovo izuzeće jedino opravdano ukoliko olakšava postupak. Umesto dva različita suda, samo je jedan sud nadležan. On je obrazložio sistematsku konstrukciju odredbe: dok član 5.1 i 5.2, koji rade na opštim pravilima, izjavili su da je opštinski sud nadležan, član 5.3 ne sadrži izričito bilo koju odredbu koja se odnosi na pitanje o kojima sud treba da odlučuje, ali se ipak upućuju na ZBPO. Najzad član 5.5 nije kontra - argument kao što se inače čita (vidi u poglavlju II).

II. Sadržaj člana 5.5 – Da li ova odredba prevazilazi zakon o redovnim sudovima?

Mnogi učesnici shvataju da član 5.5 kao odredba koja reguliše stvarnu i teritorijalnu odgovornost krivičnog suda koji prevazilazi opšte odredbe o kompetentnosti u zakonu o redovnim sudovima koji se odnose na krivična dela. Ova interpretacija kombinovana sa članom 5.3 treba – kao što smo videli – svakako da vodi ka totalnoj mešavini sudskih nadležnosti. Nemože se pretpostaviti da je to bila želja zakonodavca.

Drugo tumačenje člana 5.5 bilo je predstavljeno od strane Dr. Horst Proetel, sudskog trenera KIP. Ovo tumačenje zakona je strogo podržano od strane zakonodavaca iz više evropskih država koje sadrže slične odredbe. Odlučujuća je tačna formulacija odredbe. Član 5.5 kaže da sud koji izdaje nalog treba da bude kompetentan "da determiniše, bilo kakvu povredu ovakvog naloga shodno članu 15". Jasna je razlika u tome da li odredba govori o tome da li sud treba da odluči ili samo odredi kršenje ovakvog naloga. Odredba ne predviđa drugačije kompetencije za krivične postupke. Ona samo određuje da je sve u rukama istog sudije za građanske parnice da odluči da li je ili nije došlo do kršenja. Prema tome ovakva odluka ima konstitutivan efekat and I zbog toga predstavlja preduslov za bilo koji krivični postupak u tom pogledu.

Na ovaj način kompetencije shodno zakonu o redovnim sudovima ostaje nepromenjene. Ovo mišljenje je podržano od strane sistematične uredbe. Poglavlje I do III rade samo na pitanjima građanskog prava, glava IV ("Krivična dela I postupci") radi na krivičnim pitanjima.

III. Pravna terminologija koja se koristi u uredbi.

Kao i za vreme novembarskog seminara i ovoga puta bilo je primedbe na pravnu terminologu. Uprkos činjenici da neke od ovih konfuzija postoje, smisao pravnih termina je bar za sada sasvim jasan. Dok je termin "žalilac" šire prihvaćen, Albanska verzija za "odgovornu stranku" još uvek podleže kritici. Umesto da olakšaju razliku između građanskog i krivičnog prava mnogi učesnici su pokazali mnogo simpatije za termin "odgovorna strana". Ipak termini su etiketirani, poznato je svima da se samo primenjuje u građanskim postupcima.

IV. Izdavanje zaštitnog naloga nije kažnjivo od odgovorne strane ali ima za cilj da zaštiti žrtvu porodičnog nasilja.

Da li se pobija princip dvostruke opasnosti uvođenjem ili produženjem zaštitnog naloga protiv neke osobe zbog čina, za koji je on/ona već kažnjena kaznom zatvora?

Član 10.2 jasno kaže da obe parnice nisu uopšte u vezi. Pored zaštitnog naloga ne zasniva se nikakva kazna već zaštita žrtve. Zato kazna po krivičnom zakonu i izdavanje

zaštitnog naloga istovremeno koji se odnose na isto delo ne pobijaju princip dvostruke opasnosti. Ovaj problem pokazuje još jednom važnost jasne razlike između krivičnog i građanskog prava.

V. Može li zaštićena strana, koja nije uložila žalbu za izdavanje hitnog zaštitnog naloga, opovrgnuti žalbu? Ko je stranka u postupku?

Shodno članu 6 molilac za izdavanje hitnog zaštitnog naloga može se uložiti od treće strane, na primer osoba sa kojom je zaštićena strana u porodičnim odnosima ili predstavnik iz centra za socijalni rad. Ako je to slučaj, može li zaštićena strana da povuče žalbu?

Mora se priznati da ova odredba ulazi u sferu privatnog života koja je zaštićena ustavnim okvirom i međunarodnim ljudskim pravima. Ako je treća strana uključena, mora se pronaći ravnoteža između razumljive želje da se pomogne žrtvi porodičnog nasilja i ustavnih prava svake osobe da ima pravo na privatni i porodični život. Treba dati odgovor na ovo pitanje protivno poretku.

U formalnom smislu, zaštićena strana u ovom slučaju nije žalilac ili stranka u sudskom postupku, zato ne može da opozove žalbu. Ipak shodno članu 9.2 sud treba da sasluša zaštićenu stranu u preispitivanju žalbe. Ako supružnik u toku saslušanja izjavi da nije došlo do porodičnog nasilja, sudija će najverovatno završiti postupak

ukoliko on ne posumnja da je izjava prinuđena.

Na kraju dana sud nemože da deluje protivno izričite želje osobe da bude zaštićena. Cilj ove uredbe je da zaštiti i podrži žrtve porodičnog nasilja, a ne da prisiljava nekoga na ovu vrstu pomoći.

VI. Isticanje privremenog hitnog zaštitnog naloga.

Kao što je rečeno u članu 13.3 (b) jedan privremeni hitni zaštitni nalog izdat od strane policije ne treba da istekne do sledećeg otvaranja suda već na kraju sledećeg dana kada sud radi. Ovo garantuje jednu stalnu zaštitu pošto sud treba da odluči o hitnom zaštitnom nalogu u roku od 24 časa shodno članu 9.1.

Seminar je takođe obuhvatio praktične probleme u vezi sa uredbom. Da se odstrani prestupnik iz stana je najbolja rešenje to se radi u mnogim zapadnim zemljama, dok na

Kosovu može prouzrokovati probleme jer žena (koja je najčešće žrtva) živi u kući muževljeve porodice koja neće biti nepristrasna u odnosu na žrtvu. Vrlo je verovatno da će porodica bar pokušati da utiče na nju i vrlo često žrtva je diskriminisana. Pored toga trenutna situacija na Kosovu ne pruža dovoljno prostora za sudsku intervenciju jer socijalni sistem nemože adekvatno da podrži porodicu ako je jedini hranilac porodice odstranjen ili čak zatvoren. Ako u ovim uslovima žalilac povuče žalbu, pravna posledica je jasna da slučaj treba zatvoriti. Ipak u ovakvim slučajevima ostaje otvoreno pitanje, da li je potrebna ili nije zaštita za podnosioca žalbe.

KIP je svestan poteškoća koje su preostale ali istovremeno zadovoljan da su mnogi problemi rešeni u svakodnevnoj praksi u sudnicama Kosova. KIP će u dogledno vreme ponovo organizovati ovakav jedan seminar.

Michael Frahm, stažista KIP

Projekat aktivnosti za Juli 2004

- Seminar o građanskom zakonu – eksproprijacija I kompenzacija
- Seminar o Privremenom Krivičnom Zakonu I Zakon o Maloletnicima

Seminar o građanskom pravu – eksproprijacija I kompenzacija

KIP će organizovati jedan seminar 7 Jula o eksproprijaciji I kompenzaciji. Teme ovog seminara biće fokusirane na postupak eksproprijacije o kompenzaciji, anuliranje konačne odluke o eksproprijaciji, oduzimanje imovine po Evropskoj Konvenciji za Ljudska Prava I slučaj Evropskog Suda za Ljudska Prava, kao I pripremne akcije koje se odnose na eksproprijaciju. Stručnjaci koji će doprineti ovom seminaru biće jedan Profesor Građanskog prava sa Pravnog Fakulteta iz Prištine, jedan sudije Vrhovnog suda Kosova, jedan međunarodni konsultant za ljudska prava I jedan sudski trener KIP. Ova sednica se odnosi na sudije građanskog prava iz Vrhovnog, Okružnog I Opštinskih Sudova.

Seminar o Privremenom Krivičnom Zakonu I Zakonu o Maloletnicima

KIP I Probna Služba organizovaće 15 Jula zajednički seminar o zakonu o maloletnicima. Prva prezentacija I prva diskusija fokusiraće se na različite vrste privremenih kazni koje se mogu uvesti shodno oba nova zakona (neki nacrti modela formi biće prikazani I o njima će se diskutovati). Govoriće se o ukidanje ovih privremenih kazni shodno privremenom krivičnom zakonu. Dalje teme će obrađivati dotične uloge I odgovornosti pripravnika I socijalnih radnika shodno zakonu o maloletnicima, njihova saradnja sa sudijama, kao I pomoćni zadaci I nadzor preduzet od strane probne službe.

Stručnjaci koji će doprineti ovom seminaru su jedan stručnjak iz krivičnog prava (ex sudski trener KIP), jedan sudija vrhovnog suda iz Prištine, jedan sudija Okružnog suda iz Mitrovice, i direktor Probne Službe Kosova. Ova seminar se odnosi na sudije krivičnog prava, tužioce I službenike pripravnike.

Potrebni su lokalni eksperti za identifikaciju potreba za obuku i izradu buduceg plana i programa

U poslednjem biltenu je pokazano prisustvo projekta koji je financiran od strane AEI "Institucionalni Razvoj KIP-a". Upravni Savet Projekta je ranije proizvedio projekat od 11 na 15 meseci i predao je niz preporuka koje su razmatrane od strane grupe projekta. (Vise o ovome u iducem biltenu)

Grupa projekta sada urgentno trazi sudije, tuzioce i sudije porotnike koji zele da rade zajedno sa Dr Rainer Deville-om, Ekspertom Pravne Obuke, u ispunjavanju potreba za obuku sudija, tuzioca i sudija porotnika koji su imenovani ili ce ubuduce biti imenovani kao i na izradi raznih planova i programa. Poznavanje Engleskoj i Nemackog jezika bi bilo pozeljno iako nije neophodno posto ce projekat pruziti prevodioca.

Ono sto je projektu posebno potrebno jeste detaljna reakcija od strane pravnih eksperata na bilo kakav nedostatak koji je zabelezen tokom obuke odrzane za sadasnje sudije i tuzioce. Mi bismo takodje cenili bilo kakvu detaljnu sugestiju (teoretsku i prakticnu) pruzenu o buducim sudijama i tuziocima kao i o sadasnjim i buducim sudijama porotnicima.

Za vise informacija, molimo vas kontaktirajte sto pre kancelariju projekta.

Ako ne zelite sa se prikljucite grupi, molimo vas da posaljete bilo kakve sugestije kancelariji projekta email-om ili telefaksom:

Telefon/Telefaks: ++ 381 (0)38 246 005
Mobilni telefon ++ 377 (0)44 403 179
Mobilni telefon vodje grupe: ++ 377 (0)44 398 587

E-mail Vodje Grupe: berg@ipko.net
E-mail asistenta projekta, Gdjica. Valëza Oruçi: kjiproject@ipko.net